

Мал идшлүлдж таргьлуллгын болн терүнә чир

Мана түрүн нуурт йовх колхозмудин болн совхозмудин селвәрәр, Коммунистическ партъ болн Советск правительств амн болгьна тоод мах, ус болн тос гаргьлгьар Америкн Соединенн Штатсиг өдрхн джилмүдин эргцд күндж авх төр тавсмн.

Эн төриг күцәхд, мана таньгьчин колхозмуд болн совхозмуд махна малин өслтәр багь биш көдлмш кедж, орн-нутгтан багь биш мах орулдж өгчәнә. Тер махиг таргьар өглгьн бас ик чинртә төр болдг.

Орн-нутгтан өгх махна зураг таргьн бод малар күцәхлә, өггдсн малин толгьан тонь багь болдж болн чиньнүрн күнд болна. Иим махна үннь чигн сән.

Тер төләд мана колхозмуд болн совхозмуд махнд өггдх мал йилгьдждж хәрүлгьәр, сәәрүллгьнә шиплнь гуртмуд бүрдәх зөвтә. Иигдждж таргьлулсн мал, үвләр асрдждж таргьлулсн малас гару багьта, хәләдждж-харлгьн, хаша-хаац цеврдждж арчлгьна көдлмш багь болна, эдл-ахус өвснә гаругьас сулдна. Увләр асрсн малин махнас, идшлүлдж чинәгьинь ясгдсн малин махна үннь 6—10 холван килвр болна.

Хәрүлдж асргдсн мал ногьа сән иднә. Иигдждж таргьлсн малин махнь чигн нег улү шимтә сән болдж гарна. Бөдүн бод мал идшлгьнд йовдждж сәәрхләрн 20—25 процент немгдждж, цогц-махнь икднә, бүрү тугьмуд болхла, махнь немгдсн деерән, цогциннь өслтәр-чигн немгдждж 1,5—2 холван икднә.

Мана Хальмгин теегин газр олн-зүсн шимтә өвстә. Малиг немр хот өглго газрин идгт хәрүлхлә, мал бөдгьнд өдрин 1 килограмм махна өслт немдждж болхмн. Зуг мана кесг колхозмуд болн совхозмуд эн төрт оньган ик өгхш. Махнд өгчәх малан нургьлдж дундас тату чинәтәгьәр орулдж өгнә.

Малас таргь мах авхин кергт, мана колхозмуд болн совхозмуд малиг идшлүлдж сәәрүлхд ик оньган өгх зөвтә. Тер төләд ах зоотехникүд, фермин заведующ болн малчнр малиг насарнь хәләдждж, күүкн бүрүсинь йилгьдждж, гуртмуд чикәр бүрдәх зөвтә. Малчнр эврәннь нерн деер гуртмуд авхларн, эрк биш ведомость кедж, үкр болгьниг чиньнүрәр дамджулдж, гемтә гем угагьинь йилгьдждж, ямаран чинәтәгьинь цугтнь ведомостьдан темдгдждж авхмн.

Гуртмуд бүрдәгдсн хөбн, гурт болгьнд хәрүлх газринь заадждж батлх кергтә. Эн газран әнъгдждж, тер нег әнъгднне кедү цагт гуртан идшлүлхән, малч болгьн сәәнәр медх зөвтә. Түрүн өдрәсн авн малч, өдрә диг-дарагьан чик кү-

цәдждж, малан өдртән 14—15 час хәрүлдж, зуна цагт болхла нургьлдж сөбд хәрүлхмн, өдртән малан гурв услхмн.

Хәрүлдж йовсн газриннь идгчиләд оньгдан әнъгүр гархларн болн сард нег чиньнүрәр дамджулдж бод мал болгьна немриг ведомостьд орулдж бичхмн. Малин гурт бүрдәхләрн гурт болгьнд 160—200 толгьа бод мал бәәдгәр кех кергтә. Тиигдждж бүрдәгдсн гуртиг сән идгтә газрар 120—150 өдр идшлүлдж бәрхлә, терүнәс килвр сән чинртә таргьн махн икәр авгдна.

Хаврин ичмән тәрә хадждж хурадждж авсна хөбн, тер газрар суданк өвс, эс гидждж эрдни-шишә тәрдждж ургьахмн. Газрин өвсн шарлад шатсн цагт, август сарин 15-с авн сентябрь сарин 30 күртл, бордлгьна малиг тер тәрмр өвсәр хәрүлдж болхмн.

Бөдүн мал асрхла темдгтәгьәр таргьлдж, өбк сән бәрнә, 2—2,5 наста бод мал болхла, бийдән мах икәр бәрнә, күнд цогцта болна.

КОРНЕЕВ.

Мал өсклгьнә дамшлтин станцин техник.

Байрта өдр болна

Алтайск крайин Чистүнсн совхозин хойрдгч отделенд сән үзмдждж үзүлдж багьчуд Сарнъга Колтн, Манджин Сәркөлгнд көдлдж йовцхана. Цевгә Эрдни-Гәрә, Джигрә Нарн болн Харгьатин Иваң өвгд чигн эднәс холд үлдждж йовхш. Хальмг таньгьчин байрта диилврмүд ик багь уга мана көдлмшт шулт, өргмджджә йовдлмуд өгчәнә.

Таньгьчин байрта соньн зәнъгиг „Хальмг үнн“ газет манд авч ирнә. Эн газет авсн өдр, совхозд бәәх хальмгудин байрта өдрн болна. Эдн көдлмшиннь хөбн цуглрад „Хальмг үнн“ газетән умшәд, ик оньган өгч соньсцхана. Энүнәс таньгьчар кедж, күцәдждж йовх ик диилврмүд медждж байрла.

САНГАДЖИЕВ А.